

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

Студенттер мен жас ғалымдардың
«ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ БІЛІМ - 2014» атты
IX халықаралық ғылыми конференциясы

IX Международная научная конференция
студентов и молодых ученых
«НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ - 2014»

The IX International Scientific Conference for
students and young scholars
«SCIENCE AND EDUCATION-2014»

2014 жыл 11 сәуір
11 апреля 2014 года
April 11, 2014

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«Ғылым және білім - 2014»
атты IX Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
IX Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«Наука и образование - 2014»**

**PROCEEDINGS
of the IX International Scientific Conference
for students and young scholars
«Science and education - 2014»**

2014 жыл 11 сәуір

Астана

УДК 001(063)
ББК 72
Ғ 96

Ғ 96

«Ғылым және білім – 2014» атты студенттер мен жас ғалымдардың IX Халықаралық ғылыми конференциясы = IX Международная научная конференция студентов и молодых ученых «Наука и образование - 2014» = The IX International Scientific Conference for students and young scholars «Science and education - 2014».
– Астана: <http://www.eni.kz/ru/nauka/nauka-i-obrazovanie/>, 2014. – 5831 стр.
(қазақша, орысша, ағылшынша).

ISBN 978-9965-31-610-4

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001(063)
ББК 72

ISBN 978-9965-31-610-4

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық
университеті, 2014

интерпретируются не как благие намерения, а как попытки снизить конкурентоспособность их продукции (например, при повышении планки экологических стандартов);

3) передача технологий. Для перехода к «зеленой экономике» необходима технологическая революция. При этом подавляющее большинство технологических продуктов производится в развитых странах, тогда как развивающийся мир очень остро нуждается в технологиях для решения экономических, экологических и социальных задач;

4) международная торговля. Переход к «зеленой экономике» неизбежно вызовет изменения структуры торговли. Прежде всего, такая перестройка принесет потенциальные экономические выгоды развивающимся странам, открыв новые возможности для экспорта.

Таким образом, в целях решения проблем «зеленой» экономики Казахстана предлагается:

1) Принятие нормативных актов и создание законодательной среды, которая бы способствовала внедрению зеленых стандартов во все сферы производства и быта;

2) Институциональное оформление происходящих процессов;

3) Государственную финансовую и технологическую поддержку внедрения экологически дружественных технологий;

4) Развитие и совершенствование уже имеющихся технологий с целью повышения их «экологичности»;

5) Создание принципиально новых технологий;

6) Реализацию образовательных программ, направленных на содействие внедрению экологического мышления в обществе;

7) Развитие международного сотрудничества в экологической сфере [3].

Таким образом, переход Казахстана на «зеленую» экономику позволит решить цели и задачи по вхождению в число 30 наиболее развитых стран мира. По расчетам экспертов, к 2050 году ВВП страны увеличится на дополнительные 3%, будет создано 500 тысяч новых рабочих мест, сформируются новые отрасли промышленности и сферы услуг. Переход на «зеленую» экономику повлечет глубокие системные преобразования в экономическом развитии, в государственном управлении и сознании общества. Полученные выгоды в виде улучшения качества жизни человека и окружающей среды помогут построить более устойчивую к внешним кризисам экономику.

Литература:

1. «Навстречу «зеленой» экономике». Доклад для представителей властных структур. ЮНЕП, 2010, 43 с.

2. Национальный отчет по интеграции принципов «зеленого» роста в Республике Казахстан, под ред. Есекиной Б.К. 2010, 102 с.

3. Проект Программы «Жасыл Даму» на 2010-2014 годы

УДК [502:338](574)

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ «ЖАСЫЛ ЭКОНОМИКАНЫҢ» ДАМУЫН МЕМЛЕКЕТТІК ҚОЛДАУ

Қабылдин Айбек Мейрамханұлы

kabyldinaibek@mail.ru

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ экономикалық факультетінің «мемлекеттік және жергілікті басқару» то бының 2-курс студенті, Астана, Қазақстан

Ғылыми жетекшісі: аға оқытушы Г.К.Амренова

«Жасыл экономика» ұғымы ғылыми айналымға соңғы 20 жылда еніп, берік орнықты. Ағылшын тілінде жасыл экономиканың «Green economics», «Ecological economics» атты екі баламалы атауы бар, сондықтан да кей жағдайда жасыл экономика «экология (табиғатты

қорғау) экономикасы» деп те аталады. Жасыл экономика тұжырымдамасы бойынша, экономика – қоршаған ортаның тәуелді бөлігі, экономика қоршаған ортаның белгілі шегінен орын алып, өмір сүреді. «Жасыл экономика» деп адамдардың өмір сапасын арттырып, әлеуметтік әділеттілікті қамтамасыз ететін, қоршаған ортаға төнетін қатерді азайтып, оның жұтандануын болдырмайтын экономиканы айтамыз (ЮНЕП анықтамасы).

«Жасыл экономика» тұжырымдамасы 3 негізгі қағидаға сүйенеді:

- шектеулі кеңістікте әсер ету аясын шексіз кеңейту мүмкін емес;
- шектеулі ресурстар жағдайында шексіз өскен қажеттіліктерді қанағаттандыруды талап ету мүмкін болмайды;
- жер бетіндегі барлық нәрсе бір-бірімен тығыз байланысты [1].

Әлемдік рыноктың тұрақсыздығына қарамастан, көптеген елдер «жасыл экономика» үрдісіне қосыла бастады. БҰҰ-ның «Рио+20» тұрақты даму жөніндегі конференциясында Қазақстан да өз экономикасының экологиялық бағытын нығайта түсті. Бұған толық негіз бар: республика ядролық қарудан бас тартып, Семей ядролық полигонын жабу арқылы бұл үрдіске әлемдік деңгейде өз үлесін қосты. Әлемнің ірі компаниялары өз қызметтерінің барысында адамдардың тұрмыс жағдайы мен қоршаған ортаға аса зор ықпал етеді. Компаниялардың көпшілігі үшін экология, еңбекті қорғау және жергілікті халықты қолдау туралы есептер шығару қалыпты жағдайға айналған.

Мәселен, тау-кен металлургиясы секторында Rio Tinto тұрақты даму жөніндегі есепті 2003 жылдан бастап, ал BHP Billiton - 2005 жылдан, Vale - 2006 жылдан бері жүргізіп келеді. Жылма-жыл мұндай рейтингтік есептер қатары өсе түсуде. Егер 1992 жылы бүкіл әлемде осындай 26 есеп жарық көрсе, 2010 жылы олардың саны 5638-ге жетті [2]. Біздің елімізде де мұндай тәжірибелерді кең қолданысқа енгізуіміз қажет. Дегенмен оның даму ағымы қазірдің өзінде байқалып отыр.

Мемлекет басшысы, өздеріңізге белгілі, 2050 жылға дейінгі Қазақстанның даму стратегиясында өндірістік активтердің ең жаңа технологиялық стандарттарға сай толық жаңартылуына, Қазақстан экономикасының сапалы жаңа «жасыл» технологиялық құрылысқа көшуіне және 2050 жылға дейін елде энергияның баламалы және жаңартылған түрлеріне тұтынылып отырған барлық энергия көздерінің тең жартысы көшу қажеттілігіне баса назар аударған болатын.

«Жасыл технологиялар» - табиғи ресурстарды сақтауға және жерді ұтымды пайдалануға, қазып алынатын отынды тұтынуды қысқартуға бағытталған технологиялар; өнімдерді қайта өңдеу мен қайыра пайдалану және қалдықтарды іске жарату, қалпына келтірілетін энергия көздерін пайдалану, энергияны үнемдейтін компьютерлік жүйелерді әзірлеу жүйесі [3].

«ЕХРО – 2017» көрмесінің нысандарын жаңартылатын қуат көздері есебінен электр қуатымен қамту қажет. Соңғы екі жылда 25 пилоттық жоба іске асып, олар өз нәтижесін беріп үлгерді. 2013-2014 жылдары жаңаратын энергия көздеріне бағытталған тағы 20 жоба жүзеге асады. Осылайша елімізде энергияның аталған түрінің үлесі 1000 мегаваттқа жетеді. Ал 2020 жылға дейін жасыл энергетиканың көлемін 13%-ға дейін жеткізу көзделіп отыр[4]. Аталған жобалардың басым бөлігі жеке инвесторлардың қаражаты есебінен іске асады.

Қазақстанда «жасыл экономикаға» көшу 2050 жылға дейінгі аралықты қамтитын болады. Еліміздегі «Жасыл даму» бағдарламасы «жасыл экономикаға» көшудің бастапқы бағдарламасы іспетті. «Жасыл экономиканы» Қазақстанда енгізу үшін «жасыл экономиканың» әрбір құраушысы негізінде қазіргі мүмкіндіктерді талдау қажет:

1. *Энергия (электр энергиясы, жылу, мұнай, газ)* – елдегі қалдықтың 40 % энергия өндіру саласы құрайды [8]. Мұнай-газ секторы елдің ЖІӨ 30 %, экспорттың 60 % құрайды [7]. Сондықтан да мемлекет экономикалық өсу барысында әрі қарай да мұнай-газ секторына, энергетика секторы көмірдің мол қорына сүйенетін болады.
2. *Су* – 2015 жылға дейін суды пайдалануды екі есеге дейін қысқартуды көздеп отырған мемлекет үшін маңызды ресурс. Қолжетімді, қауіпсіз ауыз суды пайдалану мүмкіндігі жоқ тұрғындардың үлесі 20 % жуық, сумен қамтамасыз ету ел ЖІӨ-нің 2 % жуық [9].

3. *Қалдықтар.* Қалдықтарды екінші реттік өңдеу көлемі 20 % жуық [10]. Үкімет қалдықтарды жоюдың қазіргі деңгейін 2020 жылы 70 % жеткізуді көздеп отыр, ол үшін елдегі қалдықтарды басқару жүйесін қайта құрылымдап, жаңғырту қажет. Жыл сайын 700 млн. тонна өндіріс қалдықтары, 3, 5 млн. тонна тұрмыстық қалдықтар, 92 млн. тонна жануарлардың қалдықтары қоршаған ортаға шығарылады, мұның барлығы Қазақстанды қауіпті қалдықтар мен тұрақты органикалық ластаушылардың жиналуы бойынша Шығыс Еуропа мен ТМД елдері арасындағы екінші мемлекет етуде [6].
4. *Ауыл шаруашылығы, балық және орман шаруашылығы.* Бұл секторға ел бойынша шығатын парниктік газдың (оның ішінде орман шаруашылығының парниктік газдарды жұтуы) 10 % тиесілі [8]. Ауыл шаруашылығы ұлттық ЖІӨ-нің 5 % жуығын, ұлттық экспорттың 2 % жуығын құрайды [4]. Саладағы еңбектің аз өнімділігіне қарамастан, астық бойынша өсу қарқыны жоғары, сондықтан да Қазақстан әлемдегі астық экспорттаушы жетекші бес елдің қатарына кіреді.
5. *Транспорт.* Тасымалдардың көбі дизель немесе бензиннің негізінде жүзеге асырылады. Сол себепті, саланың парниктік газ шығарудағы жалпы үлесі 8 % тең [8]. Тасымал нарығы ұлттық ЖІӨ-нің 7 % құрайды [4]. Үкімет транспорт саласын елдің сауда әлеуетін арттырудағы маңызды сектор ретінде санайды.

Экобизнес дүниежүзінде енді ғана дамып жатыр. Қазақстанда бірлі-жарым кәсіпкерлер экобизнеспен айналысқаны белгілі. Оған «ҚазМұнайГаз», «Шеврон» сынды ірі компаниялар қаржылай тұрғыдан жәрдемдесетінін айта кетуіміз керек. Қазіргі таңда экобизнесі кәсіпкер өз күшімен дамытуы мүмкін емес. Сондықтан оған мемлекет пен ірі компаниялардың көмегі қажет. Сырт көзбен қарағанда, бизнес пен экология бір-бірімен мүлде қабыспайтын дүние ғой. Жеке капиталын салып бизнес бастаған кәсіпкер қысқа мерзім аралығында мол пайдаға кенелуді көздейді. Ал экобизнесі аяққа тұрғызу үшін көп уақыт керек. Қалай десек те соңғы кездері дүниежүзі «жасыл экономика» адамзат қоғамы үшін маңызы зор екенін түсініп келеді. Бұл бағытта Қазақстанда да алға жылжушылық бар.

Біріншіден, экобизнесінің өрісін кеңейту үшін бізге жүйелі мемлекеттік саясат қажет. Жалпы алғанда Қазақстанда «жасыл экономикаға» дем беретін экологиялық жағдайды бұзғанда салынатын айыппұлдар мен салықтық преференциялар жақсы дамыған. Бір әттеген-айы кәсіпкерлер осы айыппұлдар мен төлемдер қоршаған ортаны қорғауға кетіп жатқанына күдікпен қарайды. «Жасыл экономиканы» дамыту үшін оған бөлінетін қаржылай қолдауларды тиімді игерудің мәні зор.

Табиғи ресурстарды оң бағытта пайдалануға инвестиция салған кәсіпкерлерге мемлекет барынша қолдау көрсетуі тиіс. Сондай-ақ, елімізде қоршаған ортаға залал тигізбейтін жаңа технологиямен жұмыс істеуге ден қойған кәсіпорындарға салықтық тұрғыдан жеңілдік жасап, қызықтырған жөн. Қалай болғанда да «жасыл экономиканы» қалыптастыруда мемлекеттің мүмкіндігі зор. Үкіметтің ескі зиянды технологиямен жұмыс істейтін кәсіпорындарды субсидиялау ісін тоқтатып, оларға қарсы жаңа экологиялық салық салуы маңызды.

Екіншіден, мемлекет «жасыл экономиканы» шындап қолға алатын болса, бұл іске шағын және орта бизнес өкілдерін де тартудың маңызы зор. Қазіргі таңда дамыған елдердің экономикасының 40-90 пайызға дейін шағын және орта бизнес ұстап отырғаны белгілі. Сондықтан экобизнесі дамытуда шағын кәсіпкерлікке баса мән берсек, көп ұтатын боламыз.

Экономикалық өсудің жаңа «жасыл» бағытына көшу біздің мемлекетіміздің дамудың жаңа сатысына көтерілгендігін білдіреді. Біздің еліміз анағұрлым бәсекеге қабілетті, экономикасы барынша тұрақты және әртарапты болуы қажет, сыртқы жағымсыз жағдайлардың әсеріне қарсылығы тегеурінді бола түсуде, ал мұны қазіргі дамудың шикізаттық моделі ұсына алмайды. Еліміздің ақордасы Астана қаласында ЭКСПО -2017 көрмесін өткізу бизнес пен өндірістің бірегей «жасыл» бағытын, жұмыс орындарын құруға, сондай-ақ елдің «жасыл» даму жолына тезірек түсуіне мүмкіндік береді.

Еліміз «жасыл экономика» бағытына көшу барысында тәжірибелі әлем елдерімен ынтымақтаса отырып іс-қимыл жасауы тиіс.

«Қазақстанда «жасыл» экономикаға көшу жөнінде белсенді жұмыс жүргізілуде. Бұл үшін ауқымды аумақ, тиімді геосаяси орын, қаржылық және табиғи ресурстарды қоса алғанда біздің жақсы мүмкіндіктеріміз бар. Біз Финляндияны «жасыл» бастамаларды жүзеге асырудағы әлемдік көшбасшы ретінде танимыз. Қазақстан «жасыл» экономика және энергияның жаңартылатын көздері саласында заманауи технологияларды енгізетін фин компанияларына қолдау көрсетуге әзір», - деді мемлекет басшысы [5].

Финляндия Президенті соңғы 20 жыл ішіндегі Қазақстанның табысына елдің алға ұзақ мерзімді стратегиялық мақсат қойып, ел дамуының барлық осы жоғары қарқынын ескеріп, түрлі мүддені теңдестіріп, мұқият есептеген мүмкіндігінің арқасында қол жеткізілгенін атап көрсетті [5].

«Жасыл экономика» Қазақстан үшін тиімді жоба, себебі, еліміздің қалыпқа келетін энергия көздерін өндіруде, ауыл шаруашылығында «жасыл» технологияларды пайдалануда әлеуеті жоғары. Қазақстанда «жасыл экономиканың» енгізілуі:

- энергия тапшылығы мәселесін шешеді;
- желдің жылдамдығы жоғары аймақтарда (Жоңғар қақпасы, т.б.) ЖЭС (жел электр станциясы), таулы су өзендерінде СЭС-терді дамытуға мүмкіндік беріп, сол арқылы жаңа жұмыс орындарымен қамтамасыз етеді;
- парниктік газдардың шығуын Киото хаттамасына сәйкес, 15 % дейін азайтады;
- күн энергетикасының көмегімен жайылымға жарамды жерлерде агроөнеркәсіп кешенін дамытады;
- тұрмысқа пайдаланылатын су ресурстарын қайта өңдеудің нәтижесінде өнеркәсіпте пайдалану мүмкіндігі туады, сол арқылы суды пайдалану 2 есеге дейін азаяды;
- қайта өңдеу нәтижесінде органикалық және өзге де қалдықтар тұрмыста пайдаланылып, сәйкесінше, қоршаған ортаның жағдайы тұрақтандырылады;
- биоотын негізінде автомобильдерді шығатын парниктік газдар мөлшері нөлдік деңгейге жеткізіледі;
- жылу жүйесі баламалы отын көздері негізінде қызмет етіп, табиғи ресурстарды өлшеусіз пайдалану шектеледі;
- нанотехнология, ақпараттық технология, экономикалық экология салалары бойынша жаңа үлгідегі сапалы мамандар даярлауға жол ашады;
- «жасыл экономика» нәтижесінде үнемделген қаражат елдің макроэкономикалық деңгейдегі мәселелерін шешуге жұмсалады.

Елімізде «жасыл экономикаға» көшу бойынша жұмыстардың басы ретінде Мойнақ ГЭС-ның салынуын, 2017 жылы елімізде өткізілетін «жасыл экономика» мәселелерін қамтитын «ЭКСПО-2017» халықаралық көрмесін атауымызға болады. Сонымен бірге Қ.И.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық университетінде тұрақты даму зерттеу орталығы құрылып, ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізуде. «Жасыл экономиканы» енгізудегі жетекшілік Қоршаған ортаны қорғау министрлігі мен «Қазатомөнеркәсіп» ұлттық компаниясына жүктелген.

«Жасыл экономика» – Қазақстанның 2050 жылға қарай экономикалық, әлеуметтік, саяси құндылықтарының жүйелі дамуының, әлемнің дамыған 30 мемлекетінің қатарына қосылуының басты шарты және кепілі.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Навстречу «зеленой» экономике: пути к устойчивому развитию и искоренению бедности — Обобщающий доклад для представителей властных структур. ЮНЕП, 2011. // электронды ресурс: ЮНЕП порталы / http://www.unep.org/greenconomy/Portals/88/documents/ger/GER_synthesis_ru.pdf

2. «Айқын» республикалық қоғамдық-саяси газеті // электронды ресурс http://www.aikyn.kz/index.php?option=com_content&task=view&id=16604
3. В.Д.Базилевич, Д.Вальтер, Е.Б.Аймағанбетов. ЖАСЫЛ БИЗНЕС түсініктеме сөздігі - ФормаПлюс баспаханасы 2011
4. ҚР Ұлттық статистика агенттігі // электронды ресурс / <http://www.stat.kz>
5. ҚР Үкіметі // электронды ресурс / <http://kz.government.kz/site/news/2013/004/72>
6. Kazakhstan National Inventory Submissions 2012 to UNFCCC
7. BMI Kazakhstan Oil & Gas Sector Report 2012, ADB Country Partnership Strategy: Kazakhstan 2012–2016.
8. «Қазақстан-2050» стратегиясы – қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты // ҚР Президенті Н. Назарбаевтың 2012 жылғы Қазақстан халқына Жолдауы
9. Development of Kazakhstan National Green Growth Plan by Korean Global Green Growth Institute, 2012.
10. 2010-2014 жылдарға арналған «Жасыл даму» бағдарламасы.

УДК (574)

Развитие инновационного предпринимательства в Республике Казахстан

Калипова К.Аманжолова Д..

Научный руководитель: Рыспекова М.О., к.э.н., доцент кафедры «Экономика»

Для обеспечения экономической устойчивости в рыночной среде, характеризующейся финансовой устойчивостью, конкурентоспособностью продукции и технологии, эффективностью производства и реализации, крупные предприятия осуществляют реактивные и стратегические инновации, обусловленные реакцией на преобразования конкурентов и изменения внешней среды.

Любая инновационная деятельность является предпринимательской и основана на:

- поиске новых идей (от нового продукта до новой структуры) и их оценке;
- поиске необходимых ресурсов;
- создании и управлении предприятием;
- получении денежного дохода и личном удовлетворении достигнутым результатом.

Не всякое предпринимательство является инновационным, а лишь такое, которое позволяет извлечь предпринимательский доход в результате создания производства, использования или диффузии инновационного продукта.

В условиях рыночной экономики развитие инновационного предпринимательства зависит от спроса со стороны потребителей на инновации, наличия развитого научно-технического потенциала национальной экономики, функционирования венчурных фирм и инвесторов, финансирующих рисковую инновационную деятельность.

Поддержка инновационного предпринимательства должна способствовать преодолению субъектами инновационной деятельности барьеров организации, коммуникации, компетенции.

В Казахстане инновационная активность предприятий реального сектора в целом остается очень низкой, инновационное предпринимательство не определяет общий климат в малом бизнесе: на сегодняшний день вклад малых инновационных предприятий в экономику страны составлял в 2012 году 5,7%, в то время как в России – 9,1%, в ведущих зарубежных странах – 50%.

Можно отметить следующие негативные тенденции развития инновационной деятельности, которые повлияли на развитие малого инновационного предпринимательства в РК.